

Василка Радева

БЪЛГАРСКИ ТЪЛКОВЕН РЕЧНИК

София, 2012

Всички права запазени. Нито една част от речника не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

© Василка Радева, автор, 2012
© Издателство „Изток-Запад“, 2012

ISBN 978-619-152-140-1

Василка Радева

**БЪЛГАРСКИ
ТЪЛКОВЕН РЕЧНИК**

ПРЕДГОВОР

Сред задачите и задълженията на езиковедите особено място заема изучаването на българското словно богатство с оглед представянето му в лексикографски справочници. Неслучайно най-представителният еднотомен *Български тълковен речник*, издаден през 1955 г., е изработен от авторски колектив, в който участват четирима университетски преподаватели – Л. Андрейчин, Ив. Леков, Ст. Стойков и Цв. Тодоров. Преиздаван многократно, от 1994 г. този речник се предлага в допълнено и преработено от Димитър Попов издание, без да представлява вече „единствен еднотомен тълковен речник на съвременния български език“, въпреки че включената в него лексика е израз на стремежа „да се събере и изтълкува в достатъчна пълнота лексиката от всички пластове на съвременния ни език“.

Сред предлаганите днес еднотомни речници не липсват и тълковни, като съвсем основателно никой не е насочен към „пълно“ или „цялостно“ представяне на лексиката. Много от тях са адресирани към по-младото поколение, по-специално към учениците, т.е. носителите на българския език, които изграждат отношението си към родния език и езиковата си култура. В предлагания нов лексикографски справочник, в който е включен изданието *Български тълковен речник* („Хермес“, 2004), са обхванати новите думи и значения, обогатили лексикалния състав на езика ни в последното десетилетие. Като еднотомен, тълковният речник не си поставя задачата да отрази в пълнота словното богатство на българския език. Така в него не са включени рядко употребявани остарели и диалектни думи, които не се срещат в речта на всички носители на езика, но биха намерили място в многотомен тълковен речник. Не са взети под внимание казионите думи и значения, а също и индивидуалните употреби, тясно зависими от контекста.

Ако трябва да се определят „хронологичните граници“ на включената лексика, те определено се свързват с термина *съвременен български език*, чиито носители са представители на съжителстващите днес различни поколения. По-възрастните от тях знаят и употребяват много думи – остарели, непознати и „излишни“ за по-младите, в чиято реч активно присъства лексика, свързана със съвременните средства за комуникация и информация, с промените, обусловени от глобализацията в обществено-икономическия живот и интернационализацията в езика.

Включването на думи от т.нар. пасивен речник има особено значение за усвояване и разбиране на българското словно богатство и най-вече за правилното му използване в речта, т.е. за изграждане на по-висока езикова култура.

Посочването на стилистичната маркираност на думите (*ирон., книж., не-одобр., поет.* и др.) както и на характеристиката, свързана с мястото им в лексикалната система (*диал., ист., ост., разг., спец., техн.* и др.), е съобразено с изискванията на съществуващата нормативност в лексикалната система като израз на нейния динамичен характер.

Тъй като словникът на Речника обхваща преди всичко лексиката на книжовния български език, в него не се включват диалектни лексикални единици с ограничен ареал на разпространение.

Стремежът към точно, но не многословно тълкуване на заглавните думи обуславя ограниченото посочване на илюстративен материал. Примери от произведения на художествената литература и от фолклора не са включени не заради обема на еднотомния речник, а заради специалната им функция и предназначение при изграждане на художествения стил. Посочени са примери от разговорната реч, които дават възможност да се илюстрира контекстово обусловеното значение на т.нар. служебни думи, а също и при отделните значения на многозначните думи.

Речникът е полезен и необходим за всички носители на българския език, които имат отношение към правилното разбиране и точното използване на неговото словно богатство.

Василка Радева

СТРУКТУРА НА РЕЧНИКОВИТЕ СТАТИИ

По своя характер Речникът е тълковен и не цели даването на универсални и енциклопедични знания. Това обуславя структурирането на речниковите статии и начина на тълкуването на лексикалните значения.

Изписването на заглавните думи и оформянето на тълкуването им са изцяло съобразени с изискванията на *Официалния правописен речник на българския език* (2012). На неговите предписания е подчинено и отбелязването на ударенията, без да са разграничени главните и второстепенните при сложните думи. Запазено е съобразяването дори при случаите с непоследователно означаване на ударенията, срв. **психоанализа** и **психоаналитик**, **прабаба** и **прабългарин** и др.

Израз на съобразяването с *Официалния правописен речник на българския език* по отношение на слятото и разделно писане е приемането на една от двете посочени възможности (напр. **òфистèхника** и **òфис tèхника**). Приемането на слятото писане е не само семантично мотивирано, но и обуславя включването на сложните думи в речника като лексикални единици (**бизнесцèнтър**, **наркодйльр** и пр.).

Кратката граматична характеристика на съществителните имена се изчерпва с посочване на родовата принадлежност, а при останалите части на речта е посочено категориалното им значение – *прил.*, *предл.*, *част.* и т.н.

Еднаквите по своята основа съществителни, оформени с различни словообразователни морфемии, са включени в една речникова статия, тъй като семантиката им се тълкува еднозначно, напр. **стотàрка** и **стотàчка ж.** **1.** Столевова банкнота. **2.** Сума от сто лева.

Обединени са и съществителните от мъжки и от женски род, които означават лица и са с еднаква основа, напр. **сомелиèр м.** (фр.) и **сомелиèрка ж.** Специалист(ка) по вина и спиртни напитки. По този начин се улеснява тълкуването им, а използването на речника е по-лесно и удобно.

Специално се посочва употребата на някои съществителни имена само във форма за единствено число, напр. **импòрт м. без мн.**

Еднаквите по значение прилагателни имена, образувани с различни форманти, също се включват в една речникова статия, напр. **срамежлйв** и **срамлйв прил.** Който изпитва и изразява срам; **стенобйтен** и **стенобòен прил.** Който е предназначен за разбиване на стени.

Граматичната характеристика на глаголите включва видовото им значение и преходността. Глаголите, които образуват видова двойка, са обособени

в една речникова статия (**затвърям** *несв.*, **затвъря** *св.*), а тези, чиято семантика изисква местоименията **си** или **се**, са определени като непреходни.

Тъй като тълкуването на думите е насочено и към правилната им употреба в речта, част от глаголите, включени като заглавни думи, са във форма за 3 л. ед.ч.: **окози се**, **коти се**, **окучи се** и пр., с което се различават от съответните словоформи, включени в новоиздадения правописен речник – *окозя (се)*, *-иш*, *котя (се)*, *-иш*, *куча (се)*, *-иш* и др.

С форми за 3 л. ед.ч. са включени и глаголи като **никне**, **покълни**, различни от формите *никна*, *-еш*, *покълна*, *-еш* в правописния речник. Различието се обуславя от отсъствието на инфинитив в българския език, а предпочитането на третоличните форми се предопределя от семантиката и употребата им. Това отклонение от традицията, установена в лексикографската практика, улеснява оформянето на по-логично тълкуване.

Тълкуването на думите е кратко, със стремеж към точно представяне на лексикалното значение. При многозначните думи на първо място се посочва основното значение, от което са изведени производните.

Без да се представят и тълкуват самостоятелно, производните думи се включват в речниковата статия на съответната произвеждаща, от чиято семантика се извежда закономерно словообразователното им значение, напр. **лòвък прил.**, **лòвкост ж.**; **морàл м.**, **морàлен прил.**, **морàлност ж.** В речника не са включени и тълкувани наречията, които се извеждат от формата за среден род на прилагателните (*весело*, *светло*, *пъргаво* и пр.), както и отглаголните съществителни с наставка **-не** (*носене*, *ходене*, *мислене*). Тяхната словообразователна мотивация еднозначно и достатъчно пълно определя лексикалното им значение.

Тъй като в лексикографската практика доста непоследователно се разграничават характеристики като „диалектно“ и „областно“, „народно“ и „простонародно“, а също и „просторечно“, стилистичната характеристика на думите е максимално обобщена, като предимно са използвани определенията *разговорно* и *неодобрително*. Лексикални единици, които се определят като „нежелателни“, „вулгарни“, „жаргонни“ и пр., не са включени в речника. Тяхната употреба би трябвало да се ограничава, а не да се популяризира чрез включването им в справочник, адресиран към по-широк кръг читатели. Това има отношение и към въпроса за изграждане на езикова култура и не означава, че тази лексика няма място в многотомен или в по-пълен тълковен речник.

Много рядко се посочват синонимни по значение думи, и то предимно при тълкуване на заетите чуждоезикови лексикални единици.

След граматичната характеристика в речниковата статия се отбелязва произходът на чуждите думи, като в отделни случаи се посочва езикът посредник: **долàп** (*пер.-тур.*).

БИБЛИОГРАФИЯ

- Български етимологичен речник. Отг. ред.: *Георгиев, Вл., Ив. Дуриданов*. Изд. на БАН. Т. I–VI. София, 1971–2002.
- Български тълковен речник. *Андрейчин, Л., Л. Георгиев, Ст. Илчев, Н. Костов, Ив. Леков, Ст. Стойков, Цв. Тодоров*. I изд. 1955, II изд. 1963, III изд. 1973, IV изд. доп. и прераб. от *Д. Попов*. Изд. „Наука и изкуство“. София, 1994.
- Български тълковен речник. *Радева, В.* Изд. къща „Хермес“. Пловдив, 2004, 823 с.
- Корективен речник на чужди думи в българския език. Авторски колектив. УИ „Св. Климент Охридски“. София, 2012, 173.
- Нов правописен речник на българския език. Отг. ред.: *чл.-кор. ст.н.с. I ст. Валентин Станков*. Изд. „Хейзъл“, София, 2002.
- Нови и най-нови думи в българския език. *Антонов, Н.* Изд. „Пеликан Алфа“. София, 1994.
- Отименна лексика в словника на българския език. Енциклопедичен речник на производни от собствени имена. *Парашкевов, Б.* Изд. „Изток-Запад“. София, 2011, 404 с.
- Официален правописен речник на българския език. Авторски колектив. БАН, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“. Изд. „Просвета – София“ АД. София, 2012.
- Речник на българския език. Авторски колектив. БАН. Т. I–XIII. София, 1977–2008.
- Речник на новите думи и значения в българския език. *Пернишка, Ем., Д. Благоева, С. Колковска*. Изд. „Наука и изкуство“. София, 2001.
- Речник на новите думи в съвременния български език. *Бонджолова, В., Ан. Петкова*. Изд. „Слово“. Велико Търново, 1999.
- Речник на новите думи в българския език (от края на ХХ и първото десетилетие на ХХI в. *Е. Пернишка, Диана Благоева, Сия Колковска*. Изд. „Наука и изкуство“. София, 2010, 513 с.
- Речник на съвременния български книжовен език. Гл. ред. *Ст. Романски*. БАН. София, т. I А–К 1955, т. II Л–П 1957, т. III Р–Я 1959.
- Речник на чуждите думи в българския език. Отг. ред. *Ст. Илчев*. Изд. на БАН. София, 1982, 1016 с.
- Речник на чуждите думи в българския език. *Пашова, Г., Б. Наймушин, Б. Велева*. Изд. къща „Хермес“. Пловдив, 2001.
- Съвременен тълковен речник на българския език с илюстрации и приложения. Отг. ред. *Ст. Буров*. II прераб. и доп. изд. Изд. „Елпис“. София, 1995.
- Универсален енциклопедичен речник. т. 1–2. *Касабов, Ив., Кр. Симеонов*. Изд. къща „Свидас“. София, 1999–2003.

СЪКРАЩЕНИЯ

- австрал.* – австралийски
ам. – американски
англ. – английски
ар. – арабски
арх. – архаично
афр. – африкански
безл. – безлично
белг. – белгийски
браз. – бразилски
вин. – винителен (падеж)
воен. – военно
възвр. – възвратен (глагол, залог)
гр. – гръцки
диал. – диалектно
евр. – еврейски
егип. – египетски
ед. – единствено число
език. – езиковедски
еским. – ескимоски
ж. – съществително име от женски род
жарг. – жаргонно
зват. – звателна форма
знач. – значение
инд. – индийски
индиан. – индиански
ирон. – иронично
исл. – исландски
ист. – историзъм
ит. – италиански
келт. – келтски
кит. – китайски
книж. – книжно
л. – глаголно лице
лат. – латински
м. – съществително име от мъжки род
малай. – малайски
мат. – математически
мед. – медицински
межд. – междуметие
мекс. – мексикански
мест. – местоимение
мн. – множествено число
напр. – например
нгр. – новогръцки
неизм. – неизменяемо
нем. – немски
неодобр. – неодобрително
несв. – несвършен вид
нечл. – нечленувано
нидерл. – нидерландски
нлат. – научен латински
норв. – норвежки
нпрех. – непреходен глагол
нрч. – наречие
обикн. – обикновено
ост. – остаряло
перс. – персийски
перуан. – перуански
повел. – повелително
поет. – поетично
пол. – полски
полинез. – полинезийски
порт. – португалски
прабълг. – прабългарски
предл. – предлог
прех. – преходен глагол
прил. – прилагателно име
разг. – разговорно
рум. – румънски
рус. – руски
санскр. – санскритски
св. – свършен вид
сз. – съюз
сказ. – сказуемо
сканд. – скандинавски
собств. – собствено
спец. – специализиран
ср. – съществително име от среден род
субст. – субстантивирано
събир. – събирателно
съчет. – съчетание
съществ. – съществително име
тиб. – тибетски
тунг. – тунгуски
тур. – турски
тюрк. – тюркски
унг. – унгарски
фин. – фински
фр. – френски
циг. – цигански
цслав. – църковнославянски
ч. – число
част. – частица
чеш. – чешки
числ. – числително име
швед. – шведски
юр. – юридически
якут. – якутски
яп. – японски

- а¹** *ср.* без *мн.* Първата буква от българската азбука. ✧ *От а до я* – отначало до край.
- а²** *сз.* **1.** Съпоставителен: а) за изразяване на различие. *Сутрин закъснява, а вечер рядко се връща навреме;* б) за свързване на едновременни действия. *Всички очакват отговор, а тя продължава да мълчи.* **2.** Противопоставителен. За свързване на действия и мисли, които взаимно се отричат. *Не се борим, а се примиряваме.* **3.** Присъединителен. За изразяване на последователност. *Мръкна се, слънцето се скри, а малкото селце притихна.*
- а³** *част.* **1.** За подкана и подбуда. *Ще ми кажеш ли, а?* **2.** За изясняване на неразбрани думи. *Кой се върнал? А, кой си дошъл?* **3.** За потвърждение и одобрение. *А, добре, разбрахме се.* **4.** За ирония и закана. *А да видим, докога ще те търпят.*
- а⁴** *межд.* **1.** За неувереност при питане. *Ще му ги подарим, а?* **2.** За насърчение и предизвикване. *А кажи му де.* **3.** За закана, раздразнителност. *А ме остави сега.* **4.** За учудване и изненада. *А-а, така няма да се разберем.* **5.** За досещане. *А да, вярно, че обещах.*
- а – а** *сз.* Съотносителен. За последователност на две противоположни, но вътрешно зависими възможности. *А му кажеш, а всички са разбрали.*
- а пък** *сз.* За подсилено противопоставяне. *Беше обещах, а пък после отрече.*
- а-** Представка в прилагателни за означаване 'отсъствие на признака': *алогичен, аморален, анормален, асинхронен, атонален.*
- абà** *ж.* (ар.-тур.) **1.** Домашен груб вълнен плат. **2.** Горна мъжка дреха от такъв плат. *абен прил.*
- абаджия** *м.* (от тур.) Лице, което шие и/или продава дрехи от аба. *абаджийски прил., абаджийство ср.*
- абажур** *м.* (фр.) Декоративно покривало на лампа за насочване на светлината и предпазване на очите.
- абанòс** *м.* без *мн.* Черно твърдо тропическо дърво, от което се изработват мебели; *Diospyrus ebenus.* *абандсов прил.*
- абàт** *м.* (лат.) **1.** Игумен на католически мъжки манастир. **2.** Католически свещеник. *абàтски прил.*
- абàтство** *ср.* **1.** Католически манастир заедно със собствеността. **2.** Длъжност на абат.
- абдикàция** *ж.* (лат.) **1.** Отказване на монарх от престол. **2.** Отказване от права, задължения и отговорност.
- абдикйрам** *несв. и св. нпрех.* Отказвам да изпълнявам своите задължения.
- абзàц** *м.* (нем.) **1.** Празно място пред нов ред на текст. **2.** Част от текст между два нови реда.
- абитуриèнт** *м.* (лат.) и **абитуриèнтка** *ж.* Лице в последния клас на гимназия (средно училище). *абитуриèнтски прил.*
- абонамèнт** *м.* (фр.) **1.** Право за получаване или ползване на нещо за определен срок. **2.** Предплатена сума за такова право. *абонамèнтен прил.*
- абонàт** *м.* (фр.) и **абонàтка** *ж.* Лице, абонирано за нещо.
- абонйрам** *несв. и св. прех.* Записвам абонат. ~ **се нпрех.** Ставам абонат.
- абордàж** *м.* (фр.) Плътно приближаване до неприятелски кораб, за да се премина в него и да се води бой.
- аборигèн** *м. обикн. мн.* (лат.) **1.** Първоначални жители в дадено място; туземци. **2.** Изостанало в своето развитие население. *аборигèнски прил.*
- абòрт** *м.* (лат.) Преждевременно прекъсване на бременност.
- абортйрам** *несв. и св. прех. и нпрех.* Правя аборт.

- абразия** *ж.* (фр.) **1.** Рушене на брега от действието на морските вълни. **2.** Изстъргване на заболяла тъкан от орган или на зъбен камък.
- абрeвиатyра** *ж.* (ит.) **1.** Съкратени сложни названия или думи в текст: ДДС – данък добавена стойност; ДСК – Държавна спестовна каса. **2.** В нотен запис – знак за съкращаване на повторени тонове, тактове или откъси.
- абсолвeнт** *м.* (лат.) и **абсолвeнтка** *ж.* Лице, което завършва висше образование. **абсолвeнтски прил.**
- абсолютeн** *прил.* **1.** Приет сам за себе си, неограничен и независим от друго нещо. **2.** Изцяло проявен, в пълнота. *Абсолютна тишина.*
- абсолютизирам** *несв. и св. прех.* Превръщам нещо в безусловен факт.
- абсорбатор** *м.* Кухненски апарат за улавяне на изпаряващи се вещества и газове.
- абсорбeнт** *м.* (лат.) Вещество, което поглъща.
- абсолютизъм** *м.* (фр.) без *мн.* Държавно управление с еднолична и неограничена върховна власт.
- абсорбер** *м.* (нем.) **1.** Устройство за улавяне и задържане на изпаряващи се вещества и газове. **2.** Абсорбатор.
- абсорбирам** *несв. и св., прех.* Поглъщам, всмуквам вещества.
- абстракция** *ж.* (лат.) **1.** Мислено отделяне на съществените свойства на предметите и явленията. **2.** Обобщено понятие, изградено чрез отделяне на същественото. **абстрактен прил.**
- абстрахирам** *несв. и св. прех.* Мислено отделям и обобщавам същественото от несъщественото. ~ **се** *нпрех.* Не вземам предвид. *Абстрахирам се от създаденото мнение.*
- абсурд** *м.* (лат.) Нещо безсмислено; явна глупост. **абсурден прил., абсурдност ж.**
- абсцeс** *м.* (лат.) Гнойно възпаление с оток.
- абсциса** *ж.* (лат.) Разстояние на точка върху хоризонталната ос в равнината до ординатната ос.
- авангард** *м.* (фр.) **1.** Войскова част, която се движи пред главните сили, за да ги предпазва и разузнава. **2.** Ръководна обществена група, партия, организация. **авангарден прил.**
- авангардизъм** *м.* без *мн.* Направление в изкуството и литературата за търсене на нови изразни средства и оригинална форма, без да се опира на традицията.
- авангардист** *м.* Привърженик на авангардизма.
- аванпост** *м.* (френ.) Преден пост.
- аванс** *м.* (фр.) **1.** Парична сума, която се изплаща за договорено задължение преди окончателното му изпълнение. **2.** Предварително изплатена част от заплатата, хонорар, наем и др. **3.** Отпусната сума на учреждение или предприятие за стопански цели и командировки. **4.** Преднина, предимство при състезание. **авансов прил.**
- авансирам** *несв. и св. прех.* Плащам в аванс.
- авансцена** *ж.* Предна част на театрална сцена пред завесата.
- аванта** *ж.* (ит.-тур.) *разг.* Изгода, получена без труд и усилие.
- авантаджия** *м.* и **авантаджийка** *ж. разг.* Лице, което търси аванта (изгода).
- авантаж** *м.* (фр.) Благоприятно положение на играч, срещу когото е извършено нарушение, при което играта не се прекъсва.
- авантюра** *ж.* (фр.) **1.** Необикновено приключение. **2.** Рисковано необмислено действие. **3. разг.** Авантюрист.
- авантюризъм** *м.* без *мн.* Склонност към приключения и рисковани действия.
- авантюрист** *м.* и **авантюристка** *ж.* Лице, което проявява лекомислие и склонност към рисковани действия. **авантюристски прил.**
- авариярам** *несв. и св. нпрех.* Претърпявам авария.
- авария** *ж.* (ит.-гр.) **1.** Повреда на транспортно средство (машина, съоръжение), която прекъсва дейността му. **2. разг.** Неуспех, нелюк. **авариен прил.**

̀авгиев *прил.* В съчет. **̀авгиеви об̀ори** – нещо изоставено и замърсено.

авджийа *м.* (тур.) *разг.* Ловец.

авеню *ср.* (фр.) Широка оживена улица с дървета; булевард.

ав̀ер *м.* (ар.-тур.) *разг.* Другар.

авѝатор *м.* (фр.) и **авѝаторка** *ж.* Летец.

авѝация *ж.* (фр.) **1.** без *мн.* Теория и практика на движението на летателни апарати по въздуха. **2.** Въздушен флот. **авѝационен** *прил.*

̀авио- Първа част на сложни думи със значение 'авиационен': *авиобаза, авиоконструктор, авиомодел, авиотранспорт, авиосалон, авиошоу.*

̀авитамин̀оза *ж.* (гр.-лат.) Заболяване поради липса или недостатъчност на витамини.

авл̀йга *ж.* Пойна прелетна птица *Oriolus galbula*; жълтурка.

̀авиосал̀он *м.* Изложение на самолети.

аво̀ари *мн.* (фр.) Налични пари в банка, които са на разположение на вложителя.

автент̀ичен *прил.* Който се опира на източници и документи. **автент̀ичност** *ж.*

̀авто-¹ (гр.) Първа част на сложни думи със значение 'сам, собствен': *автобиография, автогол, автопромоция, автопортрет.*

̀авто-² (фр.) Първа част на сложни думи със значение 'автомобилен': *автоаларма, автобаза, автоборса, автоизложение, автомафия, автомагистрала, авторали, автотранспорт.*

̀авто-³ (гр.) Първа част на сложни думи със значение 'автоматичен': *автоблокировка, автопилот, автоуправление.*

̀автоал̀арма *ж.* Монтирано в автомобил звуково устройство за предпазване от кражба.

̀автоап̀аш *м.* *разг.* Автокрадец.

автобу̀с *м.* (фр.-нем.) Многместен пътнически автомобил, който се движи по маршрут. **автобу̀сен** *прил.*

автогра̀ф *м.* (гр.) **1.** Собственоръчен подпис. **2.** Собственоръчно посвещение с подпис.

̀автока̀р *м.* (фр.) Малка моторна кола за превоз на товари на къси разстояния.

̀автока̀ско *ср.* без *мн.* Застраховка за обезщетение при повреждане на моторно превозно средство.

̀автокозмет̀ика *ж.* Препарати за почистване и поддържане на автомобили.

̀автокрадѐц *м.* Крадец на автомобили, или на оборудване и части за тях; автотоджамбазин.

̀автокъ̀ща *ж.* Предприятие за търговия с моторни превозни средства.

автом̀ат *м.* (гр.) **1.** Механизъм, който сам извършва действия, свързани с определен процес. **2.** Автоматична пушка. **3.** *разг.* Човек, който действа механично, без да мисли. **автомат̀ичен** *прил.*, **автомат̀ически** *прил.*

автоматиз̀ация *ж.* Използване на уреди и машини, с които производството се извършва механично.

автоматиз̀ирам *несв. и св. прех.* Въвеждам автоматизация. ~ **се** *нпрех.* Върша нещо механично, несъзнателно.

автомоб̀ил *м.* (гр.-лат.) Кола с двигател за движение по безрелсов път. **автомоб̀илен** *прил.*

̀автома̀фия *ж.* Организирана престъпна група, която се занимава с доставяне и продажба на крадени коли.

̀автомòрга *ж.* Депо за складиране, разглобяване и рециклиране на стари автомобили.

автоно̀мия *ж.* (гр.) Право на управление в дадена област със свои закони и администрация. **автоно̀мен** *прил.*, **автоно̀мност** *ж.*

̀автопилòт *м.* Автоматична система за управление на самолет.

̀автопортр̀ет *м.* Портрет на творец (художник), направен от самия него.

̀автор *м.* (лат.) и **̀авторка** *ж.* **1.** Създател на научно или художествено произведение. **2.** Лице, което е извършило нещо; извършител. **̀авторски** *прил.*

автореферат *м.* Сбито изложение на научен труд, подготвено от самия автор.

авторитарен *прил.* Основан на безусловно подчинение на властта. *Авторитарен режим. авторитарност ж.*

авторитаризъм *несв. и св. прех.* Придавам на нещо авторитарен характер.

авторитет *м.* (лат.) **1.** без *мн.* Признато влияние, значение, сила. **2.** Лице, което се ползва с признание и влияние. *Няма място за авторитети. авторитетен прил., авторитетност ж.*

автородео *ср.* **1.** Демонстриране на управление на автомобили при трудни или екстремни условия. **2. разг.** Нерегламентирано преследване с бързи автомобили.

автостоп *м.* В съчет. *пътувам на автостоп* – пътувам, като спирам и използвам превозни средства, движещи се в същата посока.

автохтонен *прил.* Който е с местен произход и не е пренесен от другаде (население, растения, животни).

ага *м.* (тур.) Почетно название (обръщение) на турчин, господар.

агарянец *м.* остар. Турчин, нехристиянин.

агент *м.* (лат.) и **агентка ж.** **1.** Лице, което изпълнява задачи като представител на организация, учреждение и др. **2.** Таен служител или сътрудник на властта или на чужда държава. *агентски прил.*

агентура *ж.* без *мн.* Организация (група) в служба на чужда държава. *агентурен прил.*

агенция *ж.* Представителство на информационна, транспортна или посредническа служба.

агитатор *м.* (лат.) и **агитаторка ж.** Лице, което агитира. *агитаторски прил.*

агитация *ж.* (лат.) Дейност за разясняване и разпространение на идея за печелене на привърженици. *агитационен прил.*

агитирам *несв. и св. прех.* Върша агитация в полза на някого или нещо.

агитка ж. (рус.) Група лица, които изпълняват специална програма с агитационен характер.

агне *ср.* Малкото на овца. *агнешки прил.*

агни се *несв. прех.* в 3 л. **1.** Ражда агне (за овца). **2.** Ражда се (за агне).

агностицизъм *м.* без *мн.* Философско учение, което отрича възможността за опознаване на обективния свят.

агонизъм *несв. и св. прех.* Намирам се в агония.

агония *ж.* (гр.) Мъчително предсмъртно състояние.

аграрен *прил.* Който е свързан с владенето, използването и обработването на земята.

агрегат *м.* (лат.) **1.** Механична смес или съединение в едно цяло на части (почва, минерали и др.), които запазват свойствата си. **2.** Сложна машина от самостоятелно функциониращи съоръжения за цялостно завършен процес. *агрегатен прил.* ✧ *Агрегатно състояние* – Едно от трите състояния на телата – твърдо, течно, газообразно.

агрегатор *м.* Сайт с включена обновявана информация за публикации в други сайтове, като представя част от съдържанието им с линк към цялостния текст.

агреман *м.* без *мн.* (фр.) Съгласие на държава да приеме посочен от друга държава дипломат.

агресия *ж.* (лат.) **1.** Военно нападение на държава със завоевателна цел. **2.** Активна проява на настъпателност и динамичност. *агресивен прил., агресивност ж.*

агресор *м.* (лат.) Лице, което върши агресия; нашественик. *агресорски прил.*

агро- Първа част на сложни думи със значение 'който се отнася до селскостопанска дейност': *агробизнес, агроведомство, агродеятел, агроминистерство, агротехника.*

агронъм *м.* (гр.) и **агронъмка ж.** Специалист по агрономия. *агронъмски прил., агронъмство ср.*

агронòмия *ж.* без *мн.* (гр.) Наука за земеделието; агрономство.

а̀гро̀турѝзъм *м.* без *мн.* Аграрен туризъм. Туризъм с посещаване и пребиваване в земеделски стопанства за запознаване с живота в тях. **а̀гро̀турѝстичѐски** *прил.*

ад *м.* **1.** Място в задгробния свят за душите на грешниците (според християнската религия). **2.** Място, където пребиваването е мъчително. **3.** Мъчително душевно страдание.

ада̀жио (ит.) **1.** *нрч.* Бавно (за темпо в музиката). **2.** *ср.* Музикална творба или част от нея, изпълнена в бавно темпо.

Ада̀м *м.* Първият човек на Земята (според библейското предание). **ада̀мов** *прил.*

✧ **От Адам и Ева** – от много отдавна. ✧ **От Адамово време** – отдавна.

✧ **Адамова ябълка** – горната изпъкнала част на гръкляна при мъжете.

ада̀п̀тацѝя *ж.* (лат.) Приспособяване на организма към околната среда.

ада̀п̀тѐр *м.* (англ.) Съединително устройство на компютър.

ада̀п̀тѝрам *несв. и св. прех.* Приспособявам.

ада̀ш *м.* (тур.) Съименник.

а̀дво̀ка̀т *м.* и **а̀дво̀ка̀тка** *ж.* **1.** Лице с юридическо образование, което защитава страна в съда. **2.** *разг.* Лице, което защитава някого (нещо) на всяка цена или дава ненужни съвети. **а̀дво̀ка̀тски** *прил.*, **а̀дво̀ка̀тство** *ср.*

а̀дво̀ка̀тства̀м. *несв. нпрех.* Работа или действам като адвокат.

а̀дѐкв̀а̀тен *прил.* Напълно съответстващ. **а̀дѐкв̀а̀тно̀ст** *ж.*

а̀дѐт *м.* (ар.-тур.) *разг.* **1.** Възприет обичай. **2.** Навик.

а̀джа̀мѝя (ар.-тур.) *разг.* **1.** *прил. неизм.* Който е млад и неопитен. **2.** *м.* Неопитен човек.

а̀дмѝнѝстра̀то̀р *м.* (лат.) и **а̀дмѝнѝстра̀то̀рка** *ж.* **1.** Длъжностно лице, което участва в управлението на учреждение, селище, предприятие и пр. **2.** Лице със способност да ръководи.

3. *м.* Специалист, който контролира дейността на компютърна мрежа, система, сайт и под. **а̀дмѝнѝстра̀то̀рски** *прил.*

а̀дмѝнѝстра̀ция *ж.* (лат.) **1.** Орган на управление в държава, селище, учреждение и пр. **2.** Длъжностните лица в управлението. **3.** Сграда, където се помещават органите на управление. **а̀дмѝнѝстра̀тѝвен** *прил.*

а̀дмѝнѝстрѝрам *несв. и св., нпрех.* Управлявам, ръководя като администратор.

а̀дмѝра̀л *м.* (ар.) Най-висок чин във военната флота. **а̀дмѝра̀лски** *прил.*

а̀дмѝра̀ция *ж.* (лат.) Възхищение, удивление.

а̀дмѝрѝрам *несв. и св. прех.* Изразявам почит и възхищение.

а̀дрѐна̀лѝн *м.* без *мн.* Хормон на надбъбречната жлеза, който усилва обмяната на веществата. **а̀дрѐна̀лѝнов** *прил.*

а̀дрѐс *м.* **1.** Писмено указание върху плик, колет и др. за името и местонахождението на лице, учреждение и др.

2. Данни за местонахождение и местоживеене. **Временен адрес.** **3.** Писмено обръщение от длъжностно лице за изразяване на благодарност, поздрав и под. **4.** Символи, които определят мястото, където се изпраща и съхранява информация в компютърна памет или в мрежата. **а̀дрѐсен** *прил.*

Електронен адрес – последователност от символи като виртуален адрес за електронна кореспонденция; **ѝме́йл а̀дрѐс, ме́йл а̀дрѐс.**

а̀дрѐса̀нт *м.* (фр.) и **а̀дрѐса̀нтка** *ж.* Лице, което изпраща съобщение.

а̀дрѐса̀т *м.* Получател на съобщение.

а̀дрѐсѝрам *несв. и св. прех.* **1.** Поставям адрес на съобщение, писмо, колет и др. **2.** Задавам електронен адрес в компютърна мрежа или памет.

а̀дски *прил.* **1.** Който се отнася до ад (в **1.** знач.). **2.** Който преминава границите на нормалното и е непоносим. **А̀дска жега.**

- адуер** *м.* (англ.) Компютърна програма, безплатна версия на комерсиален софтуер, която показва рекламни съобщения при работа
- адютант** *м.* (лат.) **1.** Офицер към висш началник за изпълнение на служебни поръчки. **2.** Неразделен другар и помощник.
- а̀еро-** Първа част на сложни думи със значение 'авиационен, въздушен': *аерога̀ра, аероклуб, аерокомпания, аеролиния, аероснимка, аерофилтър.*
- аеробик-** Първа част на сложни думи със значение 'който се отнася до аеробика': *аеробикзала, аеробиксъстезание, аеробикучилище.*
- аеробика** *ж.* (англ.) Гимнастически упражнения с енергичен ритъм за подобряване на кислородния обмен.
- а̀ероконя̀к** *м.* без *мн.* Спиртно питие от коняк, яйца и захар.
- а̀еромаса̀ж** *м.* Масаж чрез въздушна струя от специални отвори на вана с вода.
- а̀еро̀н** *м.* без *мн.* Лекарство против повръщане при въздушна или морска болест.
- а̀ерона̀втика** *ж.* Наука за движението на летателните апарати.
- а̀еропла̀н** *м. ост.* Самолет.
- а̀ерошоко̀лад** *м.* Млечен шуплест шоколад.
- ажу̀р** *м.* Бродерия с дупки в тъканта и извадени от нея нишки.
- аз** *мест.* **1.** Лично мест. в *1 л. ед.ч.*, с което говорещият означава себе си. **2. м.** Собствената личност. *Самочувствието на Аза.*
- а̀збест** *м.* (гр.) Влакнест сиво-бял огнеупорен материал. *а̀збестов прил.*
- а̀збука** *ж.* **1.** Подредени в установен ред букви, приети в дадена писменост. **2.** Основни познания в дадена област. *Азбуката на фотографията. а̀збучен прил.*
- а̀збучник** *м.* Тефтер за вписване на данни по азбучен ред.
- азия̀тец** *м.* и **азия̀тка** *ж.* Лице от народ, населяващ Азия. *азия̀тски прил.*
- азо̀т** *м.* без *мн.* Безцветен газ без мирис и вкус, главна съставка на въздуха. *азо̀тен прил.*
- ай** *межд.* За израз на изненада, учудване, уплаха или болка.
- айва̀ния** *ж.* Сорт жълточервена ябълка със сладък вкус.
- айря̀н** *м.* без *мн.* Разбито и разрежено с вода кисело мляко.
- а̀йсберг** *м.* (нем.) Огромен леден блок от полярен ледник, който плава във воден басейн. ♠ *Врѣх на а̀йсберга* – видима част на дейност, чиято същност остава скрита за обществото.
- а̀кадеми́зъм** *м.* без *мн.* (гр.) Следване на установени в науката и научната практика традиции.
- а̀кадеми́к** *м.* Звание на лице, избрано за редовен член на академия на науките.
- а̀кадеми́чен** *прил.* **1.** Който отговаря на високи изисквания; издържан, свършен. *Академично слово.* **2.** Който е свързан с академизма. **3.** Присъщ на академия. *а̀кадеми́чност ж.*
- а̀кадеми́чески** *прил.* Който принадлежи на академия или е свързан с нея. *Академически справочник.*
- а̀каде́мия** *ж.* **1.** Най-висше научно учреждение за развитие на науката и културата. **2.** Висше учебно заведение за определена област. *Духовна академия.*
- ака̀унт** *м.* (англ.) Абонамент на потребител с персонален идентификационен номер, парола и достъп до услуги в компютерна мрежа.
- ака̀ция** *ж.* (гр.) Бодливо дърво с ароматни медоносни цветове; *Robinia pseudoacacia. ака̀циев прил.*
- а̀кваа̀еро̀бика** *ж.* (англ.) Аеробика, изпълнявана във воден басейн.
- а̀квагима̀стика** *ж.* Гимнастически упражнения, изпълнявани във вода.
- аква̀ла̀нг** *м.* Апарат за леководолази със съгъстен въздух за дишане под вода.
- а̀квапа̀рк** *м.* Открит воден парк със спортно-развлекателни атракции; *аква̀валенд.*

акварѐл *м.* (ит.) **1.** Водна боя. **2.** Картина с водни бои. *акварѐлен прил.*

акварѝрум *м.* **1.** Стъклен съд или специален басейн за отглеждане на водни животни. **2.** Учреждение със специално помещение за наблюдения и научни изследвания на водни животни.

акламѝрам *несв. и св. прех.* Поздравявам с шумни възгласи; одобрявам.

аклиматизѝрам *несв. и св. прех.* Приспособявам жив организъм към нови климатични или жизнени условия. ~ **се** *нпрех.* Привиквам към нови условия.

акѐ *сз.* Въвежда подчинено условно изречение – в случай че. *Ако ти трябва, почакай го.*

акомодация *ж.* (лат.) Приспособяване, нагаждане.

акомпанимѐнт *м.* (фр.) Музикален съпровод на песен или основен инструмент.

акомпаниѝрам *несв. и св. нпрех.* Съпровождам с музика солово вокално или инструментално изпълнение.

акѐрд¹ *м.* (ит.) Хармонично съчетание на повече едновременно звучащи музикални тонове, различни по височина.

акѐрд² *м.* без *мн.* Отчитане и заплащане на труда в зависимост от извършената работа. ✧ *На акорд* – според извършената работа.

акордеѐн *м.* Музикален инструмент с клавиатура и мях. *акордеѐнен прил.*

акордеонѝст *м.* и **акордеонѝстка** *ж.* Лице, което свири на акордеон.

акордѝрам *несв. и св. прех.* Настройвам клавирен музикален инструмент.

акостѝрам *несв. и св. нпрех.* **1.** в 3 л. Спира на брега (кораб). **2.** Намирам се в кораб, който спира на брега.

акредитатор *м.* Упълномощено лице или орган за извършване на акредитация. *акредитаторски прил.*

акредитация *ж.* Комплексна оценка на институт (организация) от държавен орган по определени стандартни изисквания. *акредитациѐнен прил.*

акредитѝвен *прил.* Препоръчителен, доверителен. ✧ *Акредитивни писма* – документи за упълномощаване на дипломатически или търговски представител в чужда страна.

акредитѝрам *несв. и св. прех.* **1.** Назначавам някого за дипломатически или търговски представител в друга страна. **2.** Извършвам акредитация.

акробат *м.* и **акробатка** *ж.* Лице, което изпълнява сложни гимнастически упражнения. *акробатски прил.*

акробатика *ж.* **1.** Цирково изкуство със сложни изкусни упражнения. **2.** Спортна гимнастика с динамични упражнения, които изискват и развиват гъвкавост и силна мускулатура. *акробатически прил.*

акростѝх *м.* (гр.) Стихотворение, началните букви на чиито редове образуват дума или израз.

аксесоар *м.* (фр.) Нещо допълнително, което подчертава и доукрасява основното.

аксиѐма *ж.* (гр.) Изходно положение, прието без доказване.

акт *м.* **1.** Проява на човешка дейност; постъпка. **2.** Писмен указ с държавно или обществено значение. **3.** Отделна част на театрално представление; действие. **4.** Училищно тържество в края на учебната година. **5.** Изображение на голо човешко тяло. *актов прил.*

актѝв *м.* (лат.) **1.** без *мн.* Дейната част на организация, сдружение. **2.** без *мн.* Постигане, което се оценява в полза на някого **3.** Част от баланса на предприятие, която включва всички материални ценности, а също вземания.

актѝвен *прил.* **1.** Който действа живо и енергично; деен. **2.** Чиито налични средства са по-големи от задълженията. *актѝвност ж.* (от **1.** знач.).

активизѝрам *несв. и св. прех.* Правя някого (нещо) активен. ~ **се** *нпрех.* Ставам активен.

активѝрам *несв. и св. прех.* **1.** Активизирам. **2.** Задействам (устройство).

А

активѝст *м.* и **активѝстка** *ж.* Деен член на организация, партия и под.

актрѝса *ж.* (фр.) Артистка.

актуáлен *прил.* Съществен за настоящия момент; навременен. **актуáлност** *ж.*

актуализѝрам *несв. и св. прех.* Правя нещо да е актуално и необходимо за настоящето.

актѝор *м.* (фр.) Артист. **актѝорски** *прил.*, **актѝорство** *ср.*

аку́ла *ж.* **1.** Голяма хищна морска риба; *Squalus carcharais*. **2.** Безогледно алчен човек.

акумула́тор *м.* Уред за натрупване на електрическа или друга енергия за по-късно използване. **акумула́торен** *прил.*

акупункту́ра *ж.* без *мн.* Диагностика и лечение чрез бодене със специални игли на определени места по тялото.

акурáтен *прил.* Който е старателен и изпълнителен. **акурáтност** *ж.*

акү́стик *м.* Специалист по акустика.

акү́стика *ж.* без *мн.* (гр.) **1.** Наука за звуковите явления и свойства. **2.** Възможност за възприемане на звука в помещение. **акү́тичен** *прил.*

акүшѝр *м.* и **акүшѝрка** *ж.* Лице с подготовка за оказване на медицинска помощ при раждане. **акүшѝрски** *прил.*, **акүшѝрство** *ср.*

акүшѝр-гинеколог *м.* Специалист по акушерство и гинекология. **акүшѝро-гинекологѝчен** *прил.*

акүшѝрам *несв. и св. нпрех.* Оказвам медицинска помощ при раждане.

акцѝнт *м.* (лат.) **1.** Ударение. **2.** Особености на изговора на даден език или диалект. **3.** Наблягане на нещо, за да се изтъкне като важно.

акцѝнтирам *несв. и св. нпрех.* и **акцѝнтувам** *несв. нпрех.* **1.** Произнасям с ударение. **2.** Наблягам на нещо.

акцѝз *м.* (фр.) Косвен данък върху стоки за широко потребление. **акцѝзен** *прил.*

акционѝр *м.* (фр.) и **акционѝрка** *ж.* Притежател на акции и член на акционерно дружество. **акционѝрен** *прил.*

✧ **Акционѝрно дру́жество** – форма на организация на предприятие, чийто капитал се оформя от вноски на акционери.

акция¹ *ж.* **1.** Организирано целенасочено действие в защита на позиция, становище и пр. **2.** Организирано бойно действие, нападение на въоръжени групи. **Наказателна акция.**

акция² *ж.* Документ за паричен дял в акционерно дружество, банка и предприятие. **Цените на акциите падат.**

акъ́л *м.* (тур.) *разг.* Ум.

акъ́ллия (тур.) *разг.* **1.** *прил.* Разумен, разсъдлив. **2.** *л. субст.* Умен човек; умник.

ала́ *сз. разг.* Съчинителен за противопоставяне. **Питай, ала не очаквай отговор.**

алаба́ш *м.* Зеленчуково растение, чието удебелено стебло се яде.

аламинѝт (фр.) **1.** *нрч.* Веднага. **2.** *м.* Ястие, което се приготвя веднага след поръчката.

ала́рма *ж.* (фр.) **1.** Сигнал за тревога. **2.** Неоснователна тревога, врява и шум. **3.** Устройство, монтирано в кола, жилище и пр., което сигнализира за кражба, нападение и пр. **ала́рмен** *прил.* ✧ **Вибрационна ала́рма** – сигнализираща функция на мобилен телефон чрез вибриране на апарата.

аларми́рам *несв. и св. прех.* **1.** Давам сигнал за тревога. **2.** Предупреждавам за съществуваща нередност или опасност.

албатро́с *м.* (исп.) Едра морска птица от рода на чайките; *Diomedinae exulans*.

албинѝс *м.* (порт.) Човек или животно, лишени напълно или частично от пигментация.

албу́м *м.* (лат.) **1.** Луксозна книга, приспособена за подреждане на снимки, марки, картички и пр. **2.** Печатна книга с художествени репродукции, скици, чертежи и др. **3.** Компактдиск с избрани или събрани музикални творби на автор или изпълнител (състав).

албумин *м.* (лат.) Белтъчни вещества в състава на всички животински и растителни тъкани.

алвеоли *мн.* (лат.) **1.** Малки мехурчета в края на дихателните тръбички на белите дробове. **2.** Вдлъбнатини в челюстта, където са поместени корените на зъбите.

алгебра *ж.* (ар.) **1.** без *мн.* Математическа дисциплина за изучаване на действия с величини, независимо от числената им стойност. **2.** Учебник по тази дисциплина. *алгебричен прил., алгебрически прил.*

алебарда *ж.* (фр.) Старинно копие с брадвичка на горния край.

алгоритъм *м.* Система от правила, които определят последователност на изчислителните операции.

алегория *ж.* (гр.) Поетически похват, при който чрез конкретни образи се разкриват отвлечени понятия и човешки характери. *алегоричен прил. и алегорически прил.*

алегрето (ит.) **1.** *нрч.* Живо, но по-бавно от алетро (за музикално темпо). **2.** *ср.* без *мн.* Музикална творба с такова темпо.

алетро *нрч.* (ит.) **1.** Бързо, игриво, весело (за музикално темпо). **2.** *ср.* без *мн.* Музикална творба с такова темпо.

ален *прил.* Яркочервен, кървавочервен.

алененя *несв. нпрех.* **1.** Ставам ален. **2.** Имам ален цвят. ~ **се нпрех.** Показвам се в ален цвят.

алергия *ж.* Реакция на организма поради свръхчувствителност към вещества, лекарства, аромати и пр. *алергичен прил., алергичност ж.*

алета *ж.* (фр.) Пътека в парк или градина.

алианс *м.* (фр.) **1.** Съюз. **2.** Чуждоезиков курс.

алиби *ср.* без *мн.* (лат.) Пребиваване на обвиняемо лице далеч от мястото на престъплението в момента на извършването му.

алилуя *межд.* (евр.) Славословие в църковни песнопения със значение „Хвалете Бога“.

алкален *прил.* Който съдържа химическа основа и оцветява червения лакмус в синьо. *алкалност ж.*

алкалойд *м.* Органично химическо съединение със сложен състав.

алкохол *м.* (ар.) **1.** Спирт. **2.** без *мн.* Спиртна напитка. *алкохолен прил.*

алкохолизъм *м.* без *мн.* Пристрастеност към алкохол.

алкохолик *м.* и **алкохоличка** *ж.* Лице, пристрастено към алкохол.

Аллах *м.* без *мн.* (ар.) Название на Бог (в ислямската религия).

алма-матер *ж.* *неизм.* Ласкаво и почти телно название на университет.

алманях *м.* (ар.) **1.** Сборник с литературни и публицистични произведения от определен период. **2.** Справочник със сведения за определена област от науката или обществения живот.

ало *межд.* Възглас при телефонно обаждане.

ало *ср.* (гр.) Тропическо растение с дебели сочни листа; Aloe.

алпак *ж.* без *мн.* (ам.) Сплав от мед, никел и цинк, от която се изработват прибори за хранене.

алпийски *прил.* **1.** Който се отнася до Алпите. **2.** Който е свързан с алпинизъм.

алпинеум *м.* Място в парк, където се отглеждат високопланински растения.

алпинизъм *м.* без *мн.* **1.** Високопланински туризъм (или спорт). **2.** Учебна дисциплина за този спорт.

алпинист *м.* и **алпинистка** *ж.* Лице, което се занимава с алпинизъм.

алт *м.* (ит.) **1.** Нисък женски или детски глас. **2.** Лице с такъв глас.

алтерглобализъм *м.* (фр.) без *мн.* Обществено движение за глобализация, съобразена с националния суверенитет, интересите и правата на развиващите се страни, както и с опазването на околната среда. *алтерглобалистки прил.*

алтермондиализъм *м.* (фр.) без *мн.* Обществено движение за нови (алтерна-

тивни) принципи в световната политика. *алтермондиалѝстки прил.*

алтернатива *ж.* Избор на едно от две възможни, взаимноизключващи се решения или действия.

алтернативен *прил.* **1.** Който представлява противоположна възможност на официалното и традиционното. **2.** Който замества нещо, традиционно установено и прието. *алтернативност ж.* ✧ *Алтернативна военна служба* – служба с общественополезен труд. ✧ *Алтернативна медицина* – прилагане на нетрадиционни лечебни средства и методи. ✧ *Алтернативен туризъм* – туризъм с нетрадиционни дестинации и посещавани обекти.

алтѝн *м.* (тур.) Златна турска монета.

алумѝний *м.* (лат.) Сребристой метал, *алумѝниев прил.*

алфа *ж.* (гр.) Название на първата буква от гръцката азбука. ✧ *Алфата и омегата* – най-същественото.

алхимия *ж.* (ар.) Донаучна химия, която цели да превърне неблагородните метали в благородни.

алчен *прил.* Който е жаден за материални облаги; ненаситен. *алчност ж.*

амѝ *сз.* Съчинителен за противопоставяне или съпоставяне. *Тя иска, ама майка ѝ не дава.*

амѝ част. За усиляване, изненада, учудване. *Ама че работа!*

амалгама *ж.* (фр.) Живачна сплав. *амалгамен прил.*

аматьор *м.* (лат.-фр.) и **аматьорка** *ж.* Любител. *аматьорски прил., аматьорство ср.*

амбалаж *м.* Опаковка на стока, обвивка. *амбалажен прил.*

амбиция *ж.* (лат.) **1.** Силен стремеж към постигане на нещо. **2.** Силно изявено самолюбие, чувство за достойнство. *амбициозен прил., амбициозност ж.*

амбразура *ж.* (фр.) Отвор в корпус на кораб, танк, самолет или в стена на укрепление, през който се стреля.

амбреаж *м.* Механизъм на моторна кола, който я свързва с мотора; съединител. *амбреажен прил.*

амбулѝнтен *прил.* Който извършва дейността си не в определено помещение, а на различни места, в движение.

амбулатѝрия *ж.* (лат.) Лечебно заведение за лекуване на приходящи болни. *амбулатѝрен прил.*

амвѝн *м.* (гр.) Издигнато място в църква за четене на проповеди.

амѝба *ж.* (гр.-лат.) Низше едноклетъчно животно с микроскопичен размер и без постоянна форма; Амѝба.

американизѝция *ж.* Придобиване и проявяване на американски дух, черти и нрави.

аметѝст *м.* без *мн.* (гр.) Полускъпоценен камък, употребяван в бижутерията.

амѝ¹ *сз.* Съчинителен съюз за противопоставяне. *Не се върнал, ами продължил да търси.*

амѝ² част. **1.** За потвърждение. *Ами ти нали ми го каза.* **2.** За отричане и възражение. *Каза, че ще дойде. – Ами, ще дойде.*

амѝн *межд.* (евр.) Възглас за потвърждаване в края на молитва.

амнѝзия *ж.* (гр.) Частично или пълно загубване на паметта поради заболяване или нараняване.

амнѝстия *ж.* (гр.) Законодателен акт за освобождаване от отговорност извършителите определени престъпления.

амѝк *м.* без *мн.* Остра психоза, която води до невменяемост.

амонѝяк *м.* без *мн.* (гр.) **1.** Безцветен газ с остра миризма. **2.** Воден разтвор на амоняка. *амонѝячен прил.*

амортизѝатор *м.* (лат.) Приспособление за намаляване на силата на ударите между частите в транспортна машина.

амортизѝция *ж.* (лат.) **1.** Намаляване стойността на съоръжения и имущества, отговарящо на стойността на износването им. **2.** Постепенно намаляване на силата на ударите между частите на транспортна машина.

3. Погасяване на дългосрочен заем чрез периодични вноски.

ампер *м.* Единица мярка за силата на електрическия ток.

амплитуда *ж.* (лат.) Най-голямото отклонение от средната стойност на една периодически изменяща се величина.

амплоа *ср.* без *мн.* (фр.) **1.** Характерни роли, които подхождат на даден актьор. **2.** Поле за изява.

ампутация *ж.* (лат.) Хирургическо отстраняване на нелечимо болна част от тялото.

амулет *м.* (ар.) Малък предмет, който се носи за предпазване от нещастие и болест.

амунция *ж.* (лат.) **1.** Военно снаряжение. **2.** Приспособление за впрягане или яздене на кон.

амфетамин *м.* (нлат.) Лекарствен препарат, използван и като наркотик.

амфибрахий *м.* (гр.) Трисрична ритмична стъпка с ударение на втората сричка.

амфитеатър *м.* (гр.) **1.** Древен открит театър, където местата за зрителите са разположени в кръг, като всеки следващ ред е по-висок от предходния. **2.** Зала с разположени по същия начин редове. *амфитеатрален прил.*

аналгин *м.* Болкоуспокояващо лекарство, което понижава и температурата.

анали *мн.* (лат.-фр.) Изложени в хронологичен ред исторически данни.

анализ *м.* (гр.) **1.** Метод на проучване чрез разглеждане на съставни части. **2.** Разлагане на съставни части. *аналитичен прил., аналитичност ж.*

анализирам *несв. и св. прех.* Правя анализ.

аналог *м.* (гр.) Подобие, съответствие. *аналогичен прил., аналогичност ж.*

ананас *м.* (исп.) Тропическо растение с ароматни и сочни златистожълти плодове; *Ananas comosus.* *ананасов прил.*

анархизъм *м.* без *мн.* (гр.) Обществено-политическо течение, което отрича държавата и проповядва абсолютна свобода на личността.

анархия *ж.* (от гр.) **1.** Отсъствие на държавна власт и законност. **2.** Нарушаване на установения ред и организация. *анархичен прил. и анархически прил.*

анасон *м.* (гр.) Едногодишно растение, от чието семе се получава етерично масло; *Pimpinella anisum.* *анасонов прил.*

анатема и **анатѐма** *ж.* (гр.) **1.** Отлъчване от църквата чрез проклятие. **2.** Проклятие изобщо.

анатом *м.* Специалист по анатомия.

анатомия *ж.* (гр.) **1.** без *мн.* Наука за формата и вътрешния строеж на органичните тела. **2.** Учебна дисциплина за тази наука. **3.** *разг.* Учебник по тази дисциплина. **4.** без *мн.* Строеж на отделен орган или система на жив организъм. *анатомичен прил. и анатомически прил.*

анахронизъм *м.* без *мн.* (гр.) **1.** Съвързване на хронологично несъвместими факти и явления. **2.** Несъответстващ на съвременните условия факт.

ангажимент *м.* (фр.) Поето задължение.

ангажирам *несв. и св. прех.* **1.** Наемам някого за извършване на нещо. **2.** Обхващам изцяло, заемам. **3.** Запазвам, наемам предварително.

ангария *ж.* (гр.-тур.) Принудителна незаплатена работа по време на турското робство.

ангел *м.* (гр.) **1.** Божи вестител, свръхестествено същество. **2.** Много добър и хубав човек. *ангелски прил.*

ангина *ж.* (лат.) Възпаление на гърлото и сливиците.

ангрò *нрч.* (фр.) На едро. ✧ *Говори на ангрò* – немислено, несвързано.

анданте (ит.) **1.** *нрч.* Бавно. **2.** *ср.* Част от музикална творба в бавно темпо.

анджак част. (тур.) *разг.* Именно, точно.

анекдот *м.* (гр.) Къс любопитен разказ за известна личност. *анекдотичен прил.*

анексирам *несв. и св. прех.* Насилствено присъединявам територия на чужда държава.

анѐксия *ж.* (лат.) Заграбване, присъединяване на територия.

А

- анемичен** *прил.* **1.** Малокръвен. **2.** Слаб, безжизнен. *анемичност ж.*
- анемия** *ж.* (гр.) Болестно намаляване на червените кръвни клетки в организма.
- анестезия** *ж.* (гр.) Обезболяване на организма или част от него с упойка.
- анилин** *м.* без *мн.* (ар.) Получавана от бензол безцветна течност, използвана за приготвяне на лекарства, багрила и др. *анилинов прил.*
- анимация**¹ *ж.* **1.** Движение на графични изображения и рисунки, създавано чрез специална програма. **2.** Създаване на филми чрез снимане на поредица от рисунки. **3.** Анимационен филм. *анимационен прил.*
- анимация**² *ж.* Организиране на свободното време на туристи или почиващи чрез забавни и развлекателни прояви.
- анимирам** *несв. и св. прех.* Чрез развлекателни и забавни прояви организирам свободното време на туристи или на почиващи.
- аниматор** *м.* Лице, което се занимава с анимация, с анимационни филми.
- анион** *м.* Йон с отрицателен заряд, чието движение е насочено към анода.
- анкета** *ж.* (фр.) **1.** Организирано разследване на повече хора по даден въпрос чрез разпит на място. **2.** Събиране на сведения по предварителен въпросник. *анкетен прил.*
- анкетiram** *несв. и св. прех.* Проучвам чрез анкета.
- анкетор** *м.* Лице, което провежда анкета.
- анклав** *м.* Територия на една страна, отвсякъде обкръжена от територията на друга страна.
- анклавизация** *ж.* Превръщане на дадена територия в анклав.
- анод** *м.* (гр.) Положителен полюс на електрически елементи, акумулатор, мрежа и др.
- аномалия** *ж.* (гр.) Отклонение от нормата и от закономерността. *аномален прил.*
- анонимен** *прил.* Който е с неизвестен автор. *анонимност ж.*
- анонс** *м.* (фр.) Кратко съобщение, обява.
- анорак** *м.* (нем.) Непромокаема спортна горна дреха.
- анормален** *прил.* Който проявява отклонения от установените норми, правила, ред и действия. *анормалност ж.*
- антарктичен** и *антарктически* *прил.* Който се отнася до южната полярна област на земното кълбо.
- анотация** *ж.* (лат.) Кратко изложение на съдържанието на книга, студия и др.
- ансамбъл** *м.* (фр.) **1.** Сполучлива съгласуваност между изпълнителите на художествена творба. **2.** Колектив със съгласуваност и хармоничност в изпълнението. **3.** Комбинация от хармонично съчетани части на облеклото. *ансамблов прил.*
- антагонизъм** *м.* без *мн.* (гр.-фр.) Неприемливо противоборство между противоречиви сили. *антагонистичен прил.* и *антагонистически прил.*
- антена** *ж.* (лат.) Приспособление от проводници за приемане и излъчване на електромагнитни вълни. *антенен прил.*
- антерия** *ж.* (ар.-тур.) Горна дреха с ръкави, подплатена с памук.
- анти** *мн.* Източнославянски племена, населявали земите между реките Днестър и Днепър, които през V в. идват на Балканския полуостров.
- анти-** (гр.) Първа част на сложни думи със значение 'против': *антибандитски, антивирусен, антивоенен, антинароден, антимафиот, антиспинов.*
- антиаудер** *м.* Компютърна програма за отстраняване на аудер.
- антивирус** *м.* Компютърна програма за откриване и унищожаване на компютърни вируси. *антивирусен прил.*
- антиглобализъм** *м.* Политическо движение, което не приема глобализацията с нейните прояви и резултати; антиглобализация. *антиглобалистичен прил.* и *антиглобалистки прил.*
- антиглобалист** *м.* Привърженик на антиглобализма. *антиглобалистки прил.*

антигрипал *м.* без *мн.* Лекарство за профилактика на грипни и простудни заболявания.

антидепресант *м.* Медикамент за преодоляване на депресивни състояния.

антидопинг *м.* Противодействие срещу приемането на допинг. **антидопингов прил.**

антидрога *ж.* Дейност срещу разпространението и приемането на дрога.

антика *ж.* (лат.) Старинен ценен предмет.

антиквар *м.* (лат.) Търговец или ценител събирач на старинни предмети. **антикварен прил.**

антиквариат *м.* Магазин за стари ценни книги и предмети.

антикорупция *ж.* Дейност, насочена срещу корупцията. **антикорупционен прил.**

антикризисен *прил.* Който е насочен към преодоляване на криза.

антилопа *ж.* (фр.) Чифтокопитно преживно животно, подобно на сърна; Antilope cervicapra. **антилопски прил.**

антимафия *ж.* без *мн.* Организация за борба срещу организираната престъпност. **антимафиотски прил.**

антиномия *ж.* (гр.) Противоречие на две еднакво приемливи, но взаимно изключващи се положения.

антиоксидант *м.* (фр.) Вещество, което предпазва клетките от окисляване и предотвратява вредните процеси в тях. **антиоксидантен прил.**

антипатия *ж.* (гр.) Чувство на неприязън и отвращение. **антипатичен прил.**

антипод *м.* (гр.) Лице (предмет), напълно противоположно по характеристика на друго лице (предмет).

антисемит *м.* Привърженик на антисемитизма. **антисемитски прил.**

антисемитизъм *м.* без *мн.* Внушаване на умраза и ненавист към еврейството.

антистрес *м.* без *мн.* Противодействие и предотвратяване на стреса. **антистресов прил.**

антитеза *ж.* (гр.) **1.** Противопоставяне. **2.** Стилистичен похват на съпоставяне на противоположни мисли или образи.

антитоксини *мн.* Противотела, които обезвреждат отровите в организма.

антифриз *м.* (англ.) без *мн.* Вещество, което се прибавя към течност, за да понижи точката ѝ на замръзване.

антихакер *м.* Специалист по блокиране и предотвратяване на хакерски атаки на компютърни системи. **антихакерски прил.**

антихрист *м.* (гр.) **1.** Последният противник на Христос, който според християнското учение ще се яви при Второто пришествие и ще бъде победен от Христос. **2.** Противник на Христовото учение; безбожник.

античен *прил.* Който се отнася до старата гръцка и римска култура. **античност ж.**

антология *ж.* Сборник от литературни творби на един или няколко автори.

антоним *м.* (гр.) Дума, противоположна по значение на друга дума (*млад-стар*). **антонимен прил., антонимност ж.**

антракс *м.* (гр.-нлат.) Разпространявана от бацил заразна болест по добитъка, която се предава и на човека; синя пъпка.

антракт *м.* (гр.) Време между части (действия) на сценично представление.

антрацит *м.* без *мн.* (гр.) Висококачествени каменни въглища с голяма калоричност.

антрè *ср.* (фр.) Входна част на жилище.

антрополог *м.* Специалист по антропология. **антроположки прил.**

антропология *ж.* (гр.) Наука за произхода на човека и връзката му с обществените закономерности. **антропологичен прил.** и **антропологически прил.**

антропонимия *ж.* (гр.) **1.** Наука за собствените лични и фамилни имена. **2.** Собствените лични и фамилни имена на дадена общност.

анулирам *несв. и св. прех.* Обявявам нещо за невалидно.

анус *м.* (лат.) Задният отвор на дебелото черво на човек или животно. **анален прил.**

- анфас** *нрч.* С лицевата страна към наблюдателя.
- анцуг** *м.* (нем.) Спортно облекло от дебело трико.
- аншоа** *ж.* без *мн.* Дребна морска риба; *Engraulis encrasicolus*.
- аорист** *м.* (гр.) *език.* Минало свършено време.
- аорта** *ж.* (гр.) Главна артерия, снабдяваща с кръв всички телесни органи.
- апарат** *м.* (лат.) **1.** Приспособление за механично извършване на дейност. **2.** Органи, които имат обща функция. **3.** Група лица, изпълняващи обща дейност.
- апаратѹра** *ж.* Система от апарати за обща дейност.
- апаратчик** *м.* Лице от състава на управленски или партиен апарат.
- апартамент** *м.* (гр.) Отделно жилище в голяма жилищна сграда.
- апатия** *ж.* (гр.) Състояние на пълно безразличие и липса на интерес. *апати́чен прил., апати́чност ж.*
- апаш** *ж.* (фр.) *разг.* Дребен уличен крадец.
- апел** *м.* (фр.) Призив за съдействие и помощ.
- апелация** *ж.* (лат.) Начин за проверка на правилността на съдебно решение или присъда. *апелати́вен прил.*
- апелирам** *несв. и св. нпрех.* Обръщам се с молба за разбиране и подкрепа.
- апендикс** *м.* (лат.) Израстък на сляпото черво.
- апендицит** *м.* (от лат.) Възпаление на апендикса.
- аперитив** *м.* (лат.) Питие преди ядене.
- апетит** *м.* (лат.) **1.** Желание за ядене. **2.** Силно желание за домогване до нещо. *апети́тен прил.*
- аплодирам** *несв. и св. прех.* Чрез ръкопляскане изразявам одобрение, подкрепа и възхищение.
- апломб** *м.* (фр.) без *мн.* Самоувереност, изразена чрез говорене, поведение, отнoшение и пр.
- апогей** *м.* (гр.) Връхна точка на развитие.
- апокрѹф** *м.* (гр.) **1.** Отричано от официалната църква тайно разпространявано средновековно съчинение. **2.** Недостоверно съчинение, представено за оригинално. *апокрѹфен прил., апокрѹфност ж.*
- апологѹт** *м.* (гр.) Страстен защитник на учение или теория.
- аполoгия** *ж.* (гр.) Защита и възхвала на някого или нещо.
- апoстол** *м.* (гр.) **1.** Всеки един от дванайсетте ученици на Христос. **2.** Самоотвержен борец в служба на идея. **3.** без *мн.* Богослужбна книга за апостолските деяния и послания. *апoстолски прил.*
- апострофѹрам** *несв. и св. прех.* С реплика прекъсвам чужда реч.
- аптѹка** *ж.* (гр.) Магазин за лекарства и предмети за обслужване на болен. *аптѹчен прил.*
- аптекар** *м.* и **аптекарка** *ж.* Лице, подготвено за работа в аптека. *аптекарски прил., аптекарство ср.*
- ар** *м.* (лат.) Мярка за повърхнина, равна на 100 м².
- арабѹска** *ж.* (фр.) **1.** Орнамент в живописа, дърводелството и др. с геометрично разположени стилизирани листа и цветя със символично значение. **2.** Неголяма музикална или литературна творба, изработена с голяма вещина.
- арабин** *м.* и **арабка** *ж.* Лице от семитските народи, населяващи някои страни на Западна Азия и Северна Африка. *арабски прил.*
- арабиѹст** *м.* Специалист по арабистика.
- арабѹстика** *ж.* Наука за арабския език, за арабската писменост, история, култура.
- аранжѹрам** *несв. и св. прех.* **1.** Подготвям музикално произведение за изпълнение от разни инструменти и гласове. **2.** Подготвям, подреждам витрина, изложба, украса и др.
- арап**, **арапин** *м.* и **арапка** *ж.* *разг.* Лице, което принадлежи към черната раса; негър. *арапски прил.*

арбитраж *м.* (фр.) Разрешаване и предотвратяване на имуществени и международни спорове. ✧ *Държавен арбитраж* – орган за разрешаване на подобни спорове. *арбитражен прил.*

арбитър *м.* (фр.) **1.** Член на арбитражен орган. **2.** Лице, на което е възложено разрешаване на спорен въпрос. **3.** Лице, подготвено да преценява правилното провеждане на спортни състезания.

аргумент *м.* (лат.) **1.** Доказателство, довод в подкрепа на твърдение. **2.** Променлива независима величина. *аргументен прил.*

аргументация *ж.* **1.** Подкрепа на теза, мнение, решение и др. чрез привеждане на доводи, факти и доказателства. **2.** Събрани и представени факти и доводи в подкрепа на нещо.

аргументирам *несв. и св. прех.* Привеждам доводи в подкрепа на твърдение.

ареал *м.* (лат.) Област на разпространение на растение, животно или явление. *Езиков ареал. арeален прил.*

арѐна *ж.* (лат.) **1.** Място в центъра на цирк, където се изпълнява програмата. **2.** Област на изява, поле на дейност.

арѐнда *ж.* (лат.) Наем за временно ползване на недвижим имот, земя. *арѐнден прил.*

арендатор *м.* (лат.) Лице, което наема недвижим имот под аренда. *арендаторски прил. арендаторство ср.*

арендувам *несв. прех.* Наемам недвижим имот за ползване при определени договорни условия.

арѐст *м.* (фр.-рус.) **1.** Задържане под стража. **2.** Място за задържане под стража.

арестант *м.* и **арестантка** *ж.* Лице, задържано под стража. *арестантски прил.*

арестувам *несв. прех.* Задържам под стража.

арѐец *м.* и **арѐйка** *ж.* Представител на индоевропейската раса. *арѐйски прил.*

аристократ *м.* и **аристократка** *ж.* **1.** Лице, което принадлежи към аристокрацията. **2.** Изискан в отношенията си към другите човек с висока култура и образование.

аристокрация *ж.* (гр.) Най-висшият слой от имотната класа, който по наследство е в привилегировано положение. *аристократичен прил., аристократичност ж.*

аритметика *ж.* без *мн.* (гр.) Математическа наука за свойствата на целите числа и действията с тях. *аритметичен прил. и аритметически прил.*

аритмия *ж.* (гр.) Болестно неравномерно редуване на сърдечните удари по сила и честота.

ария *ж.* (лат.) Мелодична част от музикално произведение, предназначена за вокално солово изпълнение с инструментален съпровод.

арка *ж.* (лат.) **1.** Свод над отвор в стена или между две колони. **2.** Декоративна конструкция със сводеста врата, построена в чест на важно събитие или личност. *арков прил.*

аркада *ж.* (фр.) **1.** Редица от арки. **2.** Място, оградено от свързани с арки колони или стълбове. *аркаден прил.*

аркопал *м.* (фр.) без *мн.* Термоустойчив синтетичен материал за изработване на фини съдове.

арктичен *прил.* и **арктически** *прил.* Който се отнася до Северната полярна област на земното кълбо (Арктика).

армаган *м* (тур.) *разг.* Подарък, изпратен отдалече.

армада *ж.* Голяма военна флота; войска.

армату̀ра *ж.* (лат.) **1.** Железен скелет на строеж. **2.** Съоръжения и прибори към машина за безопасна работа и контрол. *армату̀рен прил.*

армату̀рист *м.* и **армату̀ристка** *ж.* Лице, което монтира арматура (в **1.** знач.).

армѐец *м.* Служащ в армията. *армѐйски прил.*

армѐнец *м.* и **армѐнка** *ж.* Лице от основното население на Армения. *армѐнски*

прил. ✧ **Арменски поп** – лице, което изслушва оплаквания, но не е в състояние да помогне.

армия *ж.* (фр.) **1.** Въоръжените сили на една държава. **2.** Войсково обединение от няколко корпуса или дивизии за водене на бойни действия. **3.** Множество, обединено от обща цел и задачи. *армѝйски прил.*

армирам *несв. и св. прех.* Придавам якост на материал, като го свързвам механично с по-здрава материя.

арогантен *прил.* Който проявява и изразява нахалство и грубост. *арогантност ж.*

арома- Първа част на сложни думи, която се отнася до аромат или етерично масло с приложение за козметични и лечебни цели: *аромакозметика, аромасаж, аромасауна, ароматерапия.*

аромат *м.* (гр.) Приятна миризма. *ароматен прил.*

арпаджик *м.* без *мн.* (тур.) Получен от семе кромид за разсад.

арсенал *м.* (ар.) **1.** Фабрика със склад за оръжие и боеприпаси. **2.** Запас от оръжия. **3.** Количество средства, знания и опит, използвани с дадена цел.

арсеник *м.* (гр.) Силно отровно вещество със сив блестящ цвят.

арт- (англ.) Първа част на сложни думи със значение 'който се отнася до изкуство': *артбизнес, артдилър, артзвезда, артмениджмънт, артсалон, артфорум.*

артѝрия *ж.* (гр.) **1.** Кръвоносен съд, който снабдява с кръв органите на тялото. **2.** Съобщителен път с важно значение. *артериален прил.*

артикул *м.* (лат.) Определен вид търговска стока.

артикулация *ж. език.* Дейност на говорните органи за образуване на звуковете на речта. *артикуляционен прил.*

артикулирам *несв. и св. прех.* **1.** *език.* Произнасям звукове на речта; извършвам артикуляция. **2.** Изказвам, изразявам мисъл, идея и пр.

артилерия *ж.* (фр.) **1.** Войска, която действа с тежки оръдия. **2.** Сбор от огнестрелни оръдия от един вид. *артилерийски прил.*

артѝст *м.* (фр.) и **артѝстка** *ж.* **1.** Лице, подготвено за изпълнение на художествена програма пред публика. **2.** Изключителен майстор и изпълнител в изкуството. **3.** Който умее да се преструва и да скрива същността си. *артистѝчен прил., артистѝчност ж.*

артрит *м.* без *мн.* (гр.) Възпалително заболяване на ставите с подуване и деформация.

арттерапия *ж.* Метод за лечение чрез занимания на пациентите с определени видове изкуство. *арттерапевт м.* специалист по арттерапия.

арфа *ж.* (нем.) Струнен музикален инструмент с удължена триъгълна рамка с резонатор (на който се свири чрез дърпане на струните с пръсти).

архайзъм *м.* (лат.) Рядко употребявана старинна дума. *архайчен прил.* Който е старинен, древен. *архайчност ж.*

археолог *м.* и **археоложка** *ж.* Специалист по археология. *археоложки прил.*

археология *ж.* (гр.) Наука за паметниците на материалната култура. *археологѝчен прил. и археологѝчески прил.*

архи- (гр.) Първа част на сложни думи със значение 'сврѝх, най-висок по степен': *архилѝжеи, архиподлец; архидякон, архиепископ.*

архѝв *м.* (гр.) **1.** Сбирка от стари документи, свързани с важни събития и личности. **2.** Помещение за съхраняване на такава сбирка. *архѝвен прил.*

архѝва *ж.* (гр.) **1.** Сбирка от административни документи на учреждение, организация и под. **2.** Служба за събиране и подреждане на такива документи. *архѝвен прил.*

архивар *м.* и **архиварка** *ж.* Служител в архива. *архиварски прил.*

архивирам *несв. и св. прех.* **1.** Систематизирам и обработвам за съхранение документи, писма и др. материали.

2. Записвам информация от паметта на компютъра върху преносим носител.
- архиепископ** *м.* (гр.) 1. Сан на духовно лице в християнската църква, което управлява област от няколко епископства. 2. Лице с такъв сан. *архиепископски прил.*
- архиерей** *м.* 1. Сан на висше духовно лице в православната църква. 2. Духовно лице с такъв сан. *архиерейски прил.*
- архипелаг** *м.* (гр.) Близко разположени група острови, които се възприемат като цяло.
- архитект** *м.* и **архитектка** *ж.* Специалист по архитектура.
- архитектоника** *ж.* Хармонично съчетаване на елементи в стройна композиция (в строителство, художествена творба, живопис и др.).
- архитектурa** *ж.* без *мн.* (лат.) 1. Проектиране и изграждане на художествено оформени сгради. 2. Учебна дисциплина за проектиране и изграждане на сгради. 3. Стил на строителство. *архитектурен прил.*
- аршин** *м.* (перс.-тур.) 1. Стара мярка за дължина, равна на 68 см. 2. Метална или дървена линия с такъв размер.
- ас** *м.* (фр.) 1. Карта за игра с един знак в средата; асо. 2. Голям специалист в своята област.
- асансьор** *м.* (фр.) Подемно съоръжение в сграда, шахта и под. за издигане и сваляне на хора и товари.
- асимилятор** *м.* (лат.) Лице, което провежда политика на асимилация спрямо други народности. *асимилаторски прил.*
- асимиляция** *ж.* (лат.) 1. Усвояване на влизаци в организма вещества. 2. Поглъщане на една народност от друга. 3. *език.* Изравняване на съседни звукове по акустични и учленителни особености. *асимиляционен прил.*
- асимилирам** *несв.* и *св. прех.* 1. Усвоявам вещества, необходими за изграждане на организма. 2. Извършвам асимилация на чужд народ, език. 3. Усвоявам напълно знания, теория, идеи.
- асистент** *м.* и **асистентка** *ж.* Помощник на професор, лекар, режисьор и др. *асистентски прил.*
- асистирам** *несв.* и *св. прех.* Действам, работя като асистент.
- аскет** *м.* 1. Привърженик на аскетизма. 2. Лице, което води суров, пълен с лишения живот. *аскетски прил.*
- аскетство** *ср.*
- аскетизъм** *м.* (гр.-фр.) без *мн.* 1. Религиозно учение за нравствено усъвършенстване чрез въздържане от житейските блага. 2. Прекалено суров начин на живот. *аскетичен прил.*
- асма** *ж.* (тур.) Лозница.
- асо** *ср. разг.* **Ас** (в 1. знач.).
- асортимент** *м.* (фр.) Наличие на различни видове и размери от една стока. *асортиментен прил.*
- асоциация** *ж.* (лат.) 1. Връзка между представи (мисли, чувства), които се предизвикват взаимно. 2. Сдружение. *асоциативен прил.*
- асоциирам** *несв.* и *св. прех.* Свързвам поради асоциация (в 1. знач.).
- аспект** *м.* (лат.) 1. Изходна гледна точка. 2. Възможност, изглед.
- аспирант** *м.* и **аспирантка** *ж.* Докторант. *аспирантски прил.*
- аспирантура** *ж.* (лат.) Докторантура.
- аспиратор** *м.* 1. Уред за изтегляне и всмукване на въздух или газове за изследването им. 2. Отделна селскостопанска машина или част към нея за всмукване и изтласкване на зърно, слама и др., за да бъдат пренесени. *аспираторен прил.*
- аспирация** *ж.* (лат.) Домогване към нещо или към някого.
- аспирин** *м.* (нем.) без *мн.* Лекарство с кисело-тръпчив вкус за сваляне на температура и успокояване на болка.
- астероид** *м.* Планета от Слънчевата система, чието движение е между орбитите на Марс и Юпитер. *астероиден прил.*

- астигматизъм** *м.* без *мн.* Болестен недостатък на зрението, при който образите са разкривени. *астигматичен прил.*
- астма** *ж.* (гр.) Задух, предизвикан от заболяване на сърцето, нервната система или алергия. *астматичен прил.*
- астматик** *м.* и **астматичка** *ж.* Лице, болно от астма.
- астра** *ж.* (гр.) Градинско есенно цвете; Aster.
- астраган** *м.* Скъпа кожа от каракулско агне с къдрав косъм. *астраганен прил.*
- астро-** (гр.) Първа част на сложни думи със значение 'който се отнася до звездите': *астробиолог, астроботаника, астронавигация, астрофизика.*
- астролог** *м.* Лице, което се занимава с астрология. *астроложки прил.*
- астрология** *ж.* Предсказване на бъдещето според разположението на звездите и влиянието им върху събитията на Земята. *астрологичен прил.* и *астрологически прил.*
- астроном** *м.* (гр.) Специалист по астрономия.
- астрономия** *ж.* (гр.) Наука за Вселената и небесните тела. *астрономичен прил.* и *астрономически прил.*
- асфалт** *м.* без *мн.* (гр.) Черна смола, с която се заливат пътища. *асфалтов прил.*
- ат** *м.* (тур.) Добре гледан буен кон.
- атавизъм** *м.* без *мн.* Проява на неактуален вече белег, съществувал у далечни прадеди. *атавистичен прил.* и *атавистически прил.*
- атака** *ж.* (фр.) **1.** Стремително военно нападение. **2.** Енергично действие срещу учение, позиция, постъпка. **3.** Пристъп на болест.
- атакувам** *несв. прех.* Предприемам атака; действам решително.
- атаман** *м.* (тюрк.-рус.) *истор.* Водач на казашка дружина. *атамански прил.*
- аташе** *м.* (фр.) Член на дипломатическа мисия за осведомяване по специални въпроси.
- аташирам** *несв. и св. прех.* Причислявам някого към официална мисия (лице) за изпълнение на определена задача.
- атеизъм** *м.* без *мн.* (гр.) Възглед, който отрича всяка религия и божествени сили. *атеистичен прил.*
- атеист** *м.* и **атеистка** *ж.* Лице, което отрича религията и божествените сили.
- ателие** *ср.* (фр.) **1.** Помещение за работа на художник, скулптор и др. **2.** Работилница за модна и по-изискана изработка. *Ателие за шапки.*
- атентат** *м.* (нем.-фр.) Нападение с цел убийство или разрушение.
- атентатор** *м.* и **атентаторка** *ж.* Лице, което върши атентат. *атентаторски прил.*
- атеросклероза** *ж.* Заболяване на големите и средните артерии, което намалява еластичността им.
- атестат** *м.* (от лат.) **1.** Документ за образование или получено научно звание. **2.** Атестация.
- атестация** *ж.* (лат.) Писмена преценка за деловите възможности на лице, учебно заведение, учреждение. *атестационен прил.*
- атестирам** *несв. и св. прех.* Правя атестация.
- атика** *ж.* Надстройка над главния корниз на сграда за поставяне на балерей или надпис.
- атипичен** *прил.* Който е нехарактерен, различен от очакваното. *Атипична реакция.*
- атлаз** *м.* (ар.-тур.) Лъскав копринен плат. *атлазен прил.*
- Атлантика** *ж.* без *мн.* Океанът между Европа и Америка и страните по бреговете му. *атлантически прил.*
- атлас** *м.* Карти (рисушки, таблици или чертежи) от дадена област на знанието, подредени в албум или книга. *Лингвистичен атлас.*
- атлет** *м.* (гр.) и **атлетка** *ж.* Лице, което се занимава с атлетика. *атлетичен прил.* и *атлетически прил.*, *атлетичност ж.*
- атлетика** *ж.* (гр.-лат.) Система от упражнения за развиване на сила, ловкост и

издръжливост. ✧ *Лека атлетика* – вид спорт (бягане, скачане, хвърляне и др.). ✧ *Тежка атлетика* – вид спорт (бокс, борба, вдигане на тежести).

атмосфера *ж.* (гр.) **1.** Въздушна обвивка около Земята или други небесни тела. **2.** Обкръжаваща среда, обстановка. **3.** Единица за измерване на налягането на газовете. *атмосферен прил.*

атол *м.* (англ.) Пръстеновиден коралов остров. *атолов прил.*

атом *м.* (гр.) Най-малката частица от химически елемент, неразложима по химически начин. *атомен прил.*

атомизъм *м.* без *мн.* и *атомистика ж.* без *мн.* Философско учение, което приема, че материята се състои от неделими малки частици (атоми). *атомистичен прил.*

атомник *м.* Специалист по атомна физика.

атонален *прил.* Които не е мелодичен и хармоничен; лишен от тоналност.

атрактивен *прил.* Който предизвиква ефект, впечатлява. *атрактивност ж.*

атракция *ж.* (лат.) Ефектен номер от забавна програма. *атракционен прил.*

атрибут *м.* (лат.) **1.** Основен същностен белег на предмет. **2.** Характерен белег със символично значение. **3.** език. Определение. *атрибутивен прил.* (от **3.** знач.).

атропин *м.* (лат.-нем.) без *мн.* Растителен отровен алкалоид с приложение в медицината.

атрофия *ж.* Израждане на клетките и загубване на функциите им поради недохранване или бездействие.

атрофиярам *несв.* и *св. нпрех.* **1.** Подлагам се на атрофия. **2.** *прех.* Предизвиквам атрофия.

ау *межд.* За израз на учудване или неприятна изненада.

аудиенция *ж.* (лат.) Официален прием от лице с висок държавен или обществен пост.

аудио- Първа част на сложни думи със значение 'който се отнася до възприе-

мане, записване и възпроизвеждане на звук': *аудиокасета, аудиодиск, аудиосистема, аудиотехника.*

аудиопиратство *ср.* Незаконно произвеждане и разпространение на аудиосистемите на музикални творби.

аудиоплейър *м.* **1.** Възпроизвеждащо устройство на аудиозаписи от външен носител. **2.** Портативно устройство за възпроизвеждане на записани в паметта му аудиозаписи.

аудитория *ж.* **1.** Университетско помещение за учебни занятия (лекции, семинари и под.). **2.** Слушателите на лекция, доклад и др.

аукцион *м.* (лат.-нем.) Публична разпродажба чрез наддаване; търг.

аула *ж.* (гр.) Тържествена зала в университет.

ауспух *м.* (нем.) Тръба на мотор за изпускане на отработените газове.

аут *м.* (англ.) без *мн.* Попадане на топката извън игрището при спортна игра.

аутлет *м.* (англ.) Магазин за продажба с намалена цена на маркови стоки от стари колекции.

аутлиния *ж.* Страната на футболно игрище, където се намира вратата.

аутобан *м.* (нем.) Широк автомобилен път с две платна за скоростно движение без пресичане с други пътища на едно равнище.

аутопсия *ж.* (гр.) Изследване на животински или човешки трупове за установяване причините за смъртта.

аутопсирам *несв.* и *св. прех.* Извършвам аутопсия.

аутострада *ж.* (ит.) Аутобан.

аутсайдер *м.* (англ.) Отбор или състезател, за когото се знае, че няма шанс за класиране.

афазия *ж.* (гр.) Заболяване на главния мозък, при което се загубва способността за говорене и разбиране на реч.

афект *м.* (лат.) Силна нервна възбуда със загубване на контрол върху действията.

афектация *ж.* Силна емоционална възбуда с много оживен говор и поведение.

А

- афектирам** *несв. и св. прех.* Предизвиквам афект. ~ **се** *нпрех.* Изпадам в афект.
- афèра** *ж.* (фр.) Непочтена проява с широк отзвук в обществото.
- афинитèt** *м.* (лат.-нем.) **1.** Способност на елементи, съединения и радикали да реагират химически помежду си. **2.** Психическа близост, душевно предразположение.
- афиòn** *м.* (ар.-тур.) **1.** Градински мак, от който се получава суров опиум. **2.** Втвърден сок от макови главички за получаване на опиум.
- афйш** *м.* (фр.) Печатна обява за представление, събрание, концерт и др., която се разлепва ръчно.
- афиширам** *несв. и св. прех.* **1.** Разгласявам чрез афиш. **2.** Изтъквам, обявявам публично.
- афоризъм** *м.* (гр.) Кратък израз на важна мисъл или мъдрост.
- африкàт** *м.* *език.* Преградно-проходен по учленение съгласен звук (дж, ч, дз, ц).
- àфтършейв** *м.* без *мн.* (англ.) Лосион за омекотяване на кожата след бръснене.
- ах** *межд.* За израз на радост, съжаление, изненада.
- ахà** *межд.* За израз на досещане, потвърждение или закана.
- ахàт** *м.* без *мн.* Разноцвете минерал от кварц и опал, използван като полускъпоценен камък. *ахàтов прил.*
- ахилèсов** *прил.* От съчет. *ахилèсова петà* – уязвимо, слабо място.
- àхкам** *несв. нпрех.* Произнасям „ах“.
- ахмàк** *м.* *разг. неодобр.* (ар.-тур.) Глупав, простоват човек.
- ацетизàл** *м.* без *мн.* Аспирин.
- ацетилèн** *м.* (лат.) Безцветен леснозапалим отровен газ с приложение в металургията, химическата промишленост, а също и за осветление. *ацетилèнов прил.*
- ацетòн** *м.* (лат.) Безцветна течност с остра миризма, използвана като разтворител. *ацетòнов прил.*
- ацтèки** *мн.* Основната индианска народност в Мексико до идването на испанците през XVI век.
- ачигьòз** *прил. неизм. разг.* (тур.) Който е нестеснителен, буден; отворен.
- ачйк** *прил. неизм. разг.* (тур.) Който е явен, очевиден.
- ашйк** *м.* (тур.) **1.** Кост от задно коляно на овца или агне, употребявана за игра. **2.** Игра с такава кост.
- ашладйсам** *несв., ашладйсам св. прех.* Облагородявам растение чрез присаждане.
- ашламà** *ж.* (тур.) Облагородено чрез присаждане растение.
- аязмо** *ср.* (гр.) **1.** Извор, чиято вода се приема за свещена и лековита. **2.** Местност с такъв извор.
- аятолàх** *м.* (ар.) Шиитски духовен водач.

Б

ба *част. разг.* За възражение, за съгласие.

ба̀ба *ж.* **1.** Майка на родителите по отнoшение на децата им. **2.** Стара жена, старица. **3.** *неодобр.* Безхарактерен мъж. **4.** *разг.* Жена, която помага на родилки. **ба̀бин прил.** ✧ **Ба̀бин ден** *м. разг.* – денят, в който се оказва почит на акушерките.

ба̀балџк *м.* Баща на съпругата; тъст.

ба̀бини *мн.* Домът и семейството на баба.

ба̀бувам *несв. прех. и нпрех.* Акуширам.

ба̀вачка *ж.* Жена, която занимава деца.

ба̀вен прил. **1.** Който действа с малка скорост, без да бърза. **2.** Който продължава дълго, извършва се полека.

ба̀вя¹ *несв. прех.* **1.** Преча за бързото извършване на нещо. **2.** Задържам някого да остане по-дълго. **3.** Протакам, отлагам нещо във времето. ~ **се** *несв.* **1.** Не пристигам навреме, задържам се някъде. **2.** Не действам своевременно.

ба̀вя² *несв. прех.* Забавлявам, занимавам дете.

ба̀гаж *м.* (фр.) Вещи (в чанта, куфар и под.), които се носят при пътуване.

ба̀гажник *м.* Място за багаж в превозно средство.

ба̀гер *м.* (нем.) Самоходна машина за копаене и товарене на насипни материали.

ба̀герист *м.* и **ба̀геристка** *ж.* Лице, което управлява багер.

ба̀гета *ж.* (фр.) Тънка дълга франзела.

ба̀гра *ж.* **1.** Цвят от спектъра на боите. **2.** Вещество за оцветяване.

ба̀гренйца *ж.* Дълго наметало от скъп пурпурен плат, носено от царя като символ на власт.

ба̀гря *несв. прех.* **1.** Оцветявам, боядисвам. **2.** в 3 л. Осветява нещо, като му придава червен цвят (за слънце, светлина).

ба̀дана *ж.* (араб.-тур.) Мазилка за стени с разтвор от вар, хума или каолин.

ба̀даносвам *несв.* и **ба̀даносам** *св. прех.* Измазвам с разтвор от вар, хума или каолин.

ба̀дем *м.* (перс.-тур.) **1.** Овощно дърво с продълговати плодове с твърда черупка; *Amgdalus communis*. **2.** Плодът на това дърво. **ба̀демов прил.**

ба̀дж *м.* (англ.) Табелка, прикрепена към дреха, с информация за името и длъжността на лицето.

ба̀джанак *м.* (тур.) Съпруг на балдъзата.

ба̀за *ж.* (гр.) **1.** Главно положение, предпоставка за нещо. **2.** Наличност на съоръжения и материални блага като източник за съществуване. **3.** Помещения, складове със запаси за снабдяване на армия, учреждения, предприятия и под. **ба̀зов прил.**

ба̀залт *м.* Дребнозърнеста скала от вулканичен произход с приложение в пътно-строителство. **ба̀залтов прил.**

ба̀зар *м.* (перс.) **1.** Покрит пазар. **2.** Разпродажба на стоки, свързана с някакъв повод.

ба̀зилика *ж.* (гр.) **1.** Антична римска постройка с полукръгла сводеста част и правоъгълна форма, отвътре разделена на части от редове колони. **2.** Християнска църква с такава конструкция.

ба̀зирам се *несв. възвр.* Основавам се на нещо.

ба̀йр *м.* (тур.) Височина, хълм.

ба̀й *част.* В съчетание със собствено име от м. род за израз на уважение и почит.

ба̀йрак *м.* (тур.) *разг.* Знаме.

ба̀йрам *м.* (тур.) Голям мохамедански религиозен празник.

ба̀йт *м.* (англ.) Количество информация от осем съседни бита (за компютърна памет). **ба̀йтoв прил.**

ба̀ка *ж.* (нидерл.-рус.) Меден съд за пренасяне на войнишка храна.

ба̀калaвър *м.* (лат.) **1.** Звание на първата по-нисша образователна степен във висше учебно заведение. **2.** Лице с такава образователна степен. **ба̀калaвърски прил.**

ба̀калин *м.* (ар.-тур.) *ост.* Търговец на дребни стоки за храна. **ба̀калски прил.**

- бакелїт** *м.* без *мн.* Неразтворима пластмаса с добри електроизолационни свойства.
- бакенбарди** *мн.* (нем.) Брада от слепочиято покрай ушите при обръсната долна част на лицето.
- бакїи** *мн.* (тур.) *разг.* Неуреден дълг.
- бакла** *ж.* без *мн.* (тур.) Бобово растение; *Vicia faba*. **баклян** *прил.*
- баклавà** *ж.* (тур.) Вид баница с орехи, подсладена със захарен сироп.
- бакпұлвер** *м.* (нем.) Вещество с натриев бикарбонат, което се използва за бухване на тесто.
- бактериолог** *м.* и **бактериоложка** *ж.* Лице, което се занимава с бактериология. **бактериоложки** *прил.*
- бактериология** *ж.* Наука за бактериите. **бактериоложки** и **бактериологичен** *прил.*
- бактерия** *ж.* (гр.) Едноклетъчен организъм с биохимични свойства.
- бакшиш** *м.* (перс.-тур.) *разг.* Дребна сума към възнаграждението за извършена услуга.
- бакър** *м.* *разг.* **1.** без *мн.* Мед². **2.** Котел. **3.** *събир.* Медни съдове. **бакърен** *прил.*
- бал¹** *м.* (фр.) Голяма танцова забава.
- бал²** *м.* (фр.) Обща оценка от всички изпитни предмети.
- бала** *ж.* (ит.) Голям стегнат вързоп със стока.
- балада** *ж.* (ит.) Лирико-епична стихотворна творба с легендарно-фантастичен сюжет. **баладичен** *прил.*, **баладичност** *ж.*
- балалайка** *ж.* (рус.) Музикален триструнен инструмент, подобен на мандолина.
- балама** *м.* (тур.) *разг.* Човек, когото лесно могат да излъжат и заблудят.
- баламòсвам** *несв.* и **баламòсам** *св.* *прех.* Заблуждавам някого.
- баланс** *м.* (фр.) Финансово състояние на предприятие или учреждение към определена дата.
- балансїрам** *несв.* и *св.* **1.** *прех.* Привеждам в равновесие; уравновесявам. **2.** *нпрех.* Стремя се към средно положение между две възможности.
- балансòр** *м.* Лице (организация), което поддържа баланс между противоположни мнения, позиции.
- баласт** *м.* без *мн.* (нем.) **1.** Допълнителен товар в превозно средство за устойчивост и равновесие. **2.** Натрошени камъни за железопътна настилка. **3.** *събир.* Ненужни и несползвани подробности.
- баластра** *ж.* (ит.) Строителен материал от чакъл и пясък.
- балàтум** *м.* (нем.) Плътна мушама за подове. **балàтумен** *прил.*
- балдахїн** *м.* (ит.-нем.) Завеса над легло от скъпа материя.
- балдъза** *ж.* (тур.) Сестра на съпругата.
- балерїна** *ж.* (ит.) Танцьорка в балет.
- балет** *м.* (фр.) **1.** Сценично изкуство с драматически замисъл, при което танцът е основно изразно средство. **2.** Сценично представление на произведение на това изкуство. **3.** *събир.* Изпълнители на такова произведение. **балетен** *прил.*
- балетїст** *м.* (фр.) Танцьор в балет.
- балетмайстор** *м.* (нем.) Постановчик, ръководител на балет.
- балирам** *несв.* и *св.* *прех.* Правя нещо на бали.
- балистика** *ж.* (фр.) *воен.* Наука за движението на снаряда при стрелба. **балистичен** *прил.* и **балистически** *прил.* **Балистична експертиза**.
- балкан** *м.* (тур.) **1.** *разг.* Планина. **2.** Като собств. – Стара планина.
- балканджїя** *м.* (тур.) и **балканджїйка** *ж.* Жител на планинска област. **балканджїйски** *прил.*
- балканиада** *ж.* Състезание между ученици, спортисти и др. от Балканския полуостров. **Математическа балканиада**.
- балканїзъм** *м.* *език.* Особеност, явление, присъщо на всички балакнски езици.
- балканїст** *м.* и **балканолог** *м.*, **балканистка** *ж.* и **балканоложка** *ж.* Специалист по балканистика.
- балканистика** и **балканология** *ж.* Наука за общите характеристики на балканските народи.